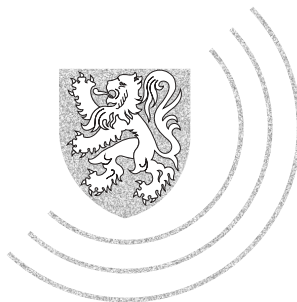

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

9 oktober 2002

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Marc van den Abeelen, Johan De Roo, Robert Voorhamme, Ludo Sannen,
Etienne Van Vaerenbergh en André Denys –**

houdende controle op grote infrastructuurprojecten

VERSLAG

**namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Frans De Cock**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, de heren Johan De Roo, Erik Matthijs, Eric Van Rompuy ;

de heren Frans De Cock, André Denys, Stefaan Platteau, Marc van den Abeelen ;

de heren Mathieu Boutsen, Herman De Reuse, Roland Van Goethem ;

de heren Lucien Suykens, Bruno Tobback ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Plaatsvervangers :

de heren Gerald Kindermans, Boudewijn Laloo, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Johan Weyts ;

de heren Marino Keulen, Jul Van Aperen, Francis Vermeiren, Francis Vermeiren ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Jean Geraerts, Christian Verougstraete ;

de heren Gilbert Bossuyt, Guy Swennen ;

de heer Jos Geysels ;

de heer André-Emiel Bogaert.

Zie :

1099 (2001-2002)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

INHOUD

Blz.

A. Retroacta deel 1 : Het eerste voorstel van decreet van de heer Marc van den Abeelen c.s. houdende het invoeren van een procedureregeling voor grote projecten (<i>Parl. St. VI. Parl.</i> , 1999-00, nr. 394/1)	5
A.1. Aanleiding	5
A.2. Het inhoudelijke luik van het voorstel van decreet	5
A.2.1. Een meer intensieve en grondige controle van de aangewezen projecten dan via normale procedures mogelijk is	5
A.2.2. De definitie van grote projecten	5
A.2.3. De door het Vlaams Parlement aan te wijzen grote projecten moeten in ieder geval aan de volgende cumulatieve criteria voldoen	5
A.2.4. Ook PPS-projecten kunnen aan de procedureregeling worden onderworpen ..	6
A.2.5. Een politiek-beleidsmatig oordeel over de risico's en de betekenis van een project blijft altijd nodig : de aanwijzing is nooit een automatisme.	6
A.3. Het procedurele luik van het voorstel van decreet	6
A.3.1. Wie kan het initiatief nemen tot het instellen van een groteprojectenprocedure (art. 3 van het voorstel van decreet) ?	6
A.3.2. In welk stadium van de besluitvorming of de uitvoering kan een groot project worden aangewezen ?	6
A.3.3. Hoe verloopt de procedure eenmaal project als groot project door het Vlaams Parlement is aangewezen (art. 4 van het voorstel van decreet)	6
A.3.4. De rol van de Commissie bevoegd voor Financiën en Begroting (art. 5 van het voorstel van decreet)	6
A.3.5. Wat houdt de informatievoorziening vanwege de Vlaamse regering in ?	7
A.4. Het voorstel van decreet wordt ingetrokken	7
B. Retroacta deel 2 : Het tweede voorstel van decreet van de heer Marc van den Abeelen c.s. houdende controle op grote projecten (<i>Parl. St. VI. Parl.</i> , 2000-01, nr. 493/1).	7
B.1. Advies van de Raad van State	7
B.2. Algemene bespreking	8
B.2.1. Eerste tussenkomst van de heer André Denys	8
B.2.2. De eerste tussenkomst van de heer Eric Van Rompuy	8
– Algemene appreciatie	8
– Vragen naar de concrete toepassing	8
B.2.3. Replik van de heer Marc van den Abeelen, indiener	9
B.2.4. De tussenkomst van de heer Johan Weyts	9
B.2.5. Replik van de heer Marc van den Abeelen, indiener	9
B.2.6. Tweede tussenkomst van de heer André Denys	9
B.2.7. Tweede tussenkomst van de heer Eric Van Rompuy	10
B.2.8. Replik van de heer Marc van den Abeelen, indiener	11
B.2.9. Tweede tussenkomst van de heer Johan Weyts	11
B.2.10. Replik van de heer Marc van den Abeelen, indiener	11
B.2.11. Tussenkomst van de heer Lucien Suykens	11
B.2.12. Verdere replieken	11

B.2.13. Tussenkomst van de heer minister-president	12
B.3. Bespreking op 11 en 25 oktober 2001	12
B.3.1. Inleiding : nieuwe discussieteksten	12
B.3.2. Algemene bespreking van de discussieteksten	13
B.3.3. Intrekking van het voorstel van decreet	19
C. Het voorstel van decreet van de heren Marc van den Abeelen, Johan De Roo, Robert Voorhamme, Ludo Sannen, Etienne Van Vaerenbergh en André Denys houdende controle op grote infrastructuurprojecten ((Parl. St. VI. Parl., 2001-02, nr. 1099/1).	19
C.1. Inleiding door de heer Marc van den Abeelen, mede-indiener van het voorstel van decreet	19
C.2. Algemene bespreking	21
C.3. Artikelsgewijze bespreking	21
C.4. Eindstemming	21
Bijlage 1 : Lijst van de door de Nederlandse Tweede Kamer aangewezen grote projecten	23

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op 1 oktober 2002 het voorstel van decreet – van de heren Marc van den Abeelen, Johan De Roo, Robert Voorhamme, Ludo Sannen, Etienne Van Vaerenbergh en André Denys – houdende controle op grote projecten (*Parl. St. Vl. P.*, 2000-01, nr. 1099/1).

Aan de bespreking van dit voorstel van decreet ging echter de bespreking van 2 andere voorstellen van decreet vooraf.

A. RETROACTA DEEL 1 : HET EERSTE VOORSTEL VAN DECREET VAN DE HEER MARC VAN DEN ABEELLEN C.S. HOUDENDE HET INVOEREN VAN EEN PROCEDUREREGELING VOOR GROTE PROJECTEN (*PARL. ST. VL. PARL.*, 1999-2000, NR. 394/1).

A.1. Aanleiding

Het eerste initiatief om te komen tot de invoering van een procedureregeling voor grote projecten vloeit voort uit de bespreking van een rapport van de Nederlandse Rekenkamer en het Belgische Rekenhof Verdieping van de Westerschelde (*Parl. St. Vl. Parl.*, 1999-00, nr. 37/1 en 2).

Tijdens de bespreking van dit rapport bleek dat de oorspronkelijk geraamde uitgaven voor de Verdieping van de Westerschelde ruimschoots werden overschreden. Om te vermijden dat in de toekomst grote (infrastructuur)projecten tot grote budgettaire ontsporingen zou leiden, werd door de heer Steve Stevaert, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, gesuggereerd dat een parlementair initiatief zou worden genomen om een meer intensieve en grondige controle van bepaalde projecten uit te voeren dan via de normale parlementaire controleprocedures mogelijk is.

Als voorbeeld diende daartoe de procedure regeling Grote Projecten zoals opgenomen in het intern Reglement van Orde van de Nederlandse Tweede Kamer.¹

Het voorstel van decreet valt uiteen in 2 onderdelen :

- het inhoudelijke luik ;

- de interne procedure in het Vlaams Parlement.

A.2. Het inhoudelijke luik van het voorstel van decreet

A.2.1. Een meer intensieve en grondige controle van de aangewezen projecten dan via normale procedures mogelijk is

De groteprojectenprocedure maakt het het Vlaams Parlement mogelijk om een meer intensieve en grondige controle van de daartoe aangewezen projecten uit te voeren dan via de normale controleprocedures mogelijk is. Het doel van de regeling is te komen tot een weloverwogen besluitvorming over grote projecten en een nauwgezette parlementaire controle op de uitvoering ervan. Aanwijzing van een groot project is een signaal van het Vlaams Parlement aan de regering en aan zichzelf dat in afwijking van de normale controle- en informatieprocedures een verhoogde waakzaamheid in verband met te verwachten risico's en complicaties gewenst is.

A.2.2. De definitie van grote projecten

Grote projecten zijn in tijd begrensde activiteiten of operaties, die tot doel hebben een omvangrijke blijvende verandering in het voorzieningenniveau of de organisatie van de overheid tot stand te brengen. Daarbij wordt niet alleen gedacht aan grote infrastructuurwerken, maar ook aan grote reorganisaties binnen de Vlaamse overheidsdiensten, aan privatiseringen, aan decreetswijzigingen of nieuwe decreten met grote bestuurlijke/organisatorische consequenties, enzoverder.

A.2.3. De door het Vlaams Parlement aan te wijzen grote projecten moeten in ieder geval aan de volgende cumulatieve criteria voldoen :

- a) het zijn niet-routinematige en in de tijd begrensde activiteiten ;
- b) het zijn activiteiten waarvoor de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest of een Vlaamse Openbare Instelling alleen of grotendeels verantwoordelijkheid dragen.

¹ Deze procedureregeling werd in april van 2002 verijnd. Door de Nederlandse Tweede Kamer werden inmiddels 23 grote projecten aangewezen. Voor 2 grote projecten is de procedure ten einde. 1 groot project is in voorbereiding. Uit de lijst in bijlage 1 blijkt dat niet alleen infrastructuurdossiers worden onderworpen aan de procedure.

Voor toepassing van de regeling worden als Vlaamse Openbare Instelling beschouwd :

- openbare instellingen met eigen rechtspersoonlijkheid wier jaarlijkse begroting van ontvangsten en uitgaven ter goedkeuring of kennisgeving vooraf aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd en waarvan de rekeningen door het Rekenhof worden gecontroleerd en worden medegedeeld aan het Vlaams Parlement ;

c) het zijn activiteiten met substantiële financiële consequenties en/of grote uitvoeringsrisico's.

A.2.4. Ook PPS-projecten kunnen aan de procedureregeling worden onderworpen

Opvallend is ook dat de indiener in de commentaar bij artikel 2 stelt :

Projecten van openbaar belang waarbij gebruik wordt gemaakt van private financieringen (PPS) maar waarvoor de eindverantwoordelijkheid ten aanzien van het Vlaams Parlement bij de Vlaamse regering berust, kunnen dus eveneens aan de procedureregeling worden onderworpen.

A.2.5. Een politiek-beleidsmatig oordeel over de risico's en de betekenis van een project blijft altijd nodig : de aanwijzing is nooit een automatisme.

De procedureregeling bevat in dat verband ook de nodige waarborgen, zodat niet al te vaak en te lichtzinnig tot de aanwijzing van een groot project wordt overgegaan : een commissie besluit eerst over het indienen van een voorstel, er moet vervolgens een advies door de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting worden uitgebracht en het voorstel tot aanwijzing van een groot project moet ten slotte door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement worden goedgekeurd.

A.3. Het procedurele luik van het voorstel van decreet

A.3.1. Wie kan het initiatief nemen tot het instellen van een grote projectenprocedure (art. 3 van het voorstel van decreet) ?

§ 1. De commissie van het Vlaams Parlement die een voorstel aan het Vlaams Parlement wil doen voor aanwijzing van een groot project, vraagt eerst advies aan de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting. Indien de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting zelf een voorstel overweegt tot aanwijzing van een groot project en dit project

onder het werkterrein van een andere commissie valt, vraagt de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting om advies aan de betrokken commissie.

§ 2. De commissies zenden het voorstel voor aanwijzing van een groot project, vergezeld van het door de andere commissie uitgebrachte advies, aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

§ 3. Een door het Vlaams Parlement goedgekeurd voorstel tot aanwijzing van een groot project wordt door de voorzitter onverwijld aan de verantwoordelijke minister meegedeeld. Deze mededeling vermeldt tevens welke commissie met de uitvoering wordt belast.

A.3.2. In welk stadium van de besluitvorming of de uitvoering kan een groot project worden aangewezen ?

Het Vlaams Parlement kan in elk stadium van de besluitvorming of de uitvoering tot aanwijzing van een groot project overgaan. Het verdient de voorkeur aanwijzing in een zo vroeg mogelijk stadium te doen plaats vinden, aangezien dat de beste waarborgen biedt voor een zo volledig mogelijke informatievoorziening.

A.3.3. Hoe verloopt de procedure eenmaal project als groot project door het Vlaams Parlement is aangewezen (art. 4 van het voorstel van decreet)

§ 1. Ingeval van aanwijzing van een groot project treedt de commissie die met de uitvoering belast is, in overleg met de verantwoordelijke minister om te bepalen welke informatie moet worden voorgelegd. Er worden afspraken gemaakt over de inhoud en de frequentie van periodieke voortgangsrapporten die eventueel met betrekking tot de uitvoering van het grote project aan de bevoegde commissie en aan de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting moeten worden voorgelegd.

§ 2. Bij de procedure van § 1 worden de aanwijzingen voor de informatievoorziening, genoemd in de bijlage bij dit decreet, zoveel mogelijk gevolgd.

A.3.4. De rol van de Commissie bevoegd voor Financiën en Begroting (art. 5 van het voorstel van decreet)

§ 1. De met de uitvoering belaste commissie is verantwoordelijk voor de controle op het aangewezen grote project. De commissie bevoegd voor Financiën en Begroting, daarin eventueel bijgestaan

door externe deskundige(n), adviseert deze commissie over de uitvoering van de procedure.

§ 2. Dergelijke adviezen hebben betrekking op :

- a) de toepassing van het reglement ;
- b) de volledigheid van de overgemaakte informatie aan de hand van de afgesproken informatie-eisen ;
- c) de toereikendheid van de overgemaakte informatie ;
- d) de comptabele, financieel-economische en budgettaire aspecten van de overgemaakte informatie.

A.3.5. Wat houdt de informatievoorziening vanwege de Vlaamse regering in ?

De informatievoorziening die in de bijlage van het voorstel van decreet is opgesomd, is louter indicatief. De bevoegde commissie zal voor elk project afzonderlijk gedetailleerd moeten aangeven welke informatie en voortgangsrapporten er moeten worden voorgelegd. Hier is er dus evenmin sprake van een automatisme : voor elk geval apart moet worden nagegaan welke informatie noodzakelijk is voor de beoogde parlementaire controle.

A.4. Het voorstel van decreet wordt ingetrokken

Het voorstel van decreet werd door de indieners – vooraleer het werd geagendeerd – ingetrokken en vervangen door 2 nieuwe voorstellen van decreet waarbij het inhoudelijke luik en het luik dat thuisheert in het reglement van het Vlaams Parlement van elkaar werden gescheiden :

voorstel van decreet – van de heer Marc van den Abeelen c.s. – houdende controle op grote projecten (*Parl. St. Vl. Parl.*, 2000-01, nr. 493/1) ;

voorstel – van de heer Marc van den Abeelen c.s. – tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement (*Parl. St. Vl. Parl.*, 2000-01, nr. 494/1).

B. RETROACTA DEEL 2 : HET TWEDE VOORSTEL VAN DECREET VAN DE HEER MARC VAN DEN ABEELLEN C.S. HOUDENDE CONTROLE OP GROTE PROJECTEN (PARL. ST. VL. PARL., 2000-01, NR. 493/1).

Het voorstel van decreet – van de heer Marc van den Abeelen c.s. – houdende controle op grote pro-

jecten (*Parl. St. Vl. Parl.*, 2000-01, nr. 493/1) werd ter behandeling verwezen naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting. Het voorstel van decreet herneemt volledig het inhoudelijke luik van het vorige voorstel van decreet.

Het voorstel – van de heer Marc van den Abeelen c.s. – tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement (*Parl. St. Vl. Parl.*, 2000-01, nr. 494/1) werd ter behandeling verwezen naar de Commissie voor Reglement en Samenwerking. In vergelijking met het vorige voorstel van decreet werd er aan het reglementaire luik gesleuteld. Zowel de bepalingen inzake de modaliteiten van indiening van een voorstel tot aanwijzing van een groot project, de ontvankelijkheidsprocedure, de commissie naar de welke een voorstel van groot project wordt verwezen en de commissie die bij aanwijzing van een groot project belast wordt met de controle op de informatie en de voortgangsrapportage, wijzigen in vergelijking met het vorige voorstel van decreet. In beide gevallen wordt dit in dit voorstel van decreet de Commissie bevoegd voor Financiën en Begroting. De bespreking van dit voorstel van decreet is nog aan de gang in de Commissie voor Reglement en Samenwerking.

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op 18 april, en 11 en 25 oktober 2001 het voorstel van decreet van de heer Marc van den Abeelen, c.s., houdende controle op grote projecten (*Parl. St. Vl. P.*, 2000-01, nr. 493/1) .

B.1. Advies van de Raad van State

Het voorstel van decreet werd onderworpen aan het advies van de Raad van State onder meer met het oog op de toetsing door de Raad van State van de vraag of dit voorstel van decreet de verhouding tussen parlement en regering niet fundamenteel zou wijzigen. In voorkomend geval zou dit voorstel van decreet een bijzondere meerderheid moeten aangenomen worden.

De Raad van State heeft volgens de indiener relatief weinig opmerkingen geformuleerd (*Parl. St.*, Vl. Parl., 2000-2001, nr 493/2) en is blijkbaar van oordeel dat de verhouding tussen parlement en regering niet fundamenteel wordt gewijzigd door de aanneming van dit voorstel van decreet.

Er is één punt dat door de Raad van State is opgeworpen waarover de spreker een advies zou willen vragen aan het algemeen secretariaat van dit parlement, met name : “Wanneer neemt een groot project een einde ?”. De spreker stelt voor dat een project een einde zal nemen op de manier waarop het

begonnen is”. Het is volgens de spreker de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting die het begin bepaalt van een tussenkomst in een groot project, dus is deze commissie ook bevoegd voor de afsluiting ervan.

Een tweede heikel punt betreft de doelstelling van de indieners om deze procedure ook van toepassing te maken op de VOI's, de Vlaamse openbare instellingen, en daarover zegt de Raad van State dat dit kan. Ook over dit punt had de commissievoorzitter graag nog het advies ingewonnen van het algemeen secretariaat van het Vlaams Parlement en van de minister-president.

B.2. Algemene bespreking

B.2.1. Eerste tussenkomst van de heer André Denys

De heer André Denys wil de commissievoorzitter feliciteren met zijn initiatief. Ook deze spreker was verontrust door na de bespreking van het rapport over de verdieping van de Westerschelde

Het voorliggende voorstel van decreet wil het parlement een duidelijke kijk geven op zowel de voorbereidings- als de uitvoeringsfase van grote projecten via een bijkomende controleprocedure. Dit is een belangrijke zaak om op die manier de noodzakelijke openheid te krijgen. We weten allen zeer goed dat sommige kostenoverschrijdingen dikwijls aanleiding geven tot omzeilingen van allerlei normale procedures. Door de manier waarop hier het parlement in alle openheid zal ingelicht worden, zal er een cultuur ontstaan die mede zal helpen om omzeilingen in toom te houden. De spreker wil dus namens zijn fractie dit initiatief sterk ondersteunen, te meer daar in de toekomst dit decreet ook van toepassing zal worden op een aantal “pps-projecten” (publiek, private samenwerking).

B.2.2. De eerste tussenkomst van de heer Eric Van Rompuy

– Algemene appreciatie

De heer Eric Van Rompuy stelt dat namens zijn fractie het voorstel van decreet werd ondertekend door de heer Joachim Coens die inmiddels het Vlaams Parlement heeft verlaten. De CD&V-fractie blijft haar belofte om dit voorstel te steunen gestand.

De spreker vindt dit immers een belangrijk voorstel van decreet. Op gemeentelijk vlak gebeurt het maar al te vaak dat bepaalde principesbeslissingen worden gestemd en dat de gemeenteraad dan naar

gelang de uitvoering vordert, de vraag krijgt om bijkredieten te stemmen.

De heer Eric Van Rompuy zou daarom willen onderschrijven wat collega André Denys zegt. Als Vlaanderen aan projectfinanciering volgens de PPS-formule gaat doen, betekent dit natuurlijk ook het beroep doen op een privé-partner. Een belangrijk aspect bij de afsluiting van zulke contracten zal zonder twijfel de aansprakelijkheid voor meeruitgaven zijn. Het mag niet zo zijn dat deze meeruitgaven automatisch bij de overheid belanden.

Aan de hand van de in dit voorstel voorgestelde voortgangsrapportage zullen de Vlaamse volksvertegenwoordigers de mogelijkheid hebben om tussentijds de zaak te evalueren.

De vraag is natuurlijk wat de consequentie is, wanneer blijkt dat de financiële planning van een project niet meer houdbaar is. Volgens de spreker is het van groot belang dat de verantwoordelijken van zulke projecten weten dat van in de voorbereidingsfase van een project er voor het desbetreffende project een voortgangscontrole is ingebouwd en dat er externe deskundige(n) kunnen worden aangesteld die de voortgangsrapporten mee begeleiden.

De heer Eric Van Rompuy meent dan ook dat dit initiatief een stap vooruit is.

– Vragen naar de concrete toepassing

Er is verwezen naar de mogelijkheid om de operationalisering van de zorgverzekering als groot project aan te wijzen. Vraag is of het operationeel maken van de zorgverzekering als dusdanig kan als groot project. Er dient volgens de spreker een onderscheid te worden gemaakt tussen het decreet zorgverzekering waarin de decreetgever bepaalde bedragen voorziet en waarin decretaal vastligt welke personen rechthebbenden zijn, voor welke precieze kosten zal worden tussengekomen en dergelijke, kortom allemaal decretale verplichtingen.

De vrees dat zou blijken dat er dan veel meer aanvragen zijn dan voorzien en dat de uitvoering van het decreet meer kost dan begroot, is voor deze spreker geen voldoende reden om de zorgverzekering als groot project aan te duiden. De heer Eric Van Rompuy meent dat het toepassingsveld eerder moet slaan op bepaalde infrastructuurprojecten en niet de loutere uitvoering door de Vlaamse regering van in het Vlaams Parlement gestemde decreten.

B.2.3. Repliek van de heer Marc van den Abeelen, indiener

De indiener wijst er voor zover nodig op dat het voorliggende voorstel van decreet zich spiegelt aan de bestaande procedure in de Nederlandse Tweede Kamer. Sinds het tot stand komen van de procedure in Nederland in 1991 zijn een twintigtal projecten aangewezen waaronder dossiers in de sectoren Volksgezondheid en Sociale Zaken. Ook dossiers uit de sociale zekerheid worden dus wel degelijk via een gelijkaardige procedure opgevolgd door de Nederlandse Tweede Kamer.

De zorgverzekering is misschien geen goed voorbeeld omdat de omschrijving van groot project onder meer uitgaat van een beperking in de tijd. Maar in Nederland heeft men er geen moeite mee om over zulke dossiers een bijzondere opvolging te wijden. De correcte uitvoering van een decreet kan ook tot budgettaire ontsporingen aanleiding geven. Zulk decreet moet dan meer dan waarschijnlijk bijgestuurd worden. De heer Eric Van Rompuy heeft misschien gelijk dat zulk dossier eerder thuishoort in de vakcommissie bevoegd voor Welzijn dan in de Commissie voor Financiën en Begroting.

Voorliggend voorstel van decreet is eigenlijk de eerste stap in het kader van het voornemen van de Vlaamse regering op de PPS-formule aan te spreken ter financiering van de belangrijke op stapel staande openbare werken in en rond Antwerpen. De indiener herinnert ook aan de initiatieven inzake de oprichting in de Vlaamse administratie van een PPS-kenniscentrum.

B.2.4. De tussenkomst van de heer Johan Weyts

Deze spreker is vooreerst van mening dat het idee dat aan de grondslag ligt van dit voorstel van decreet bijzonder interessant is, maar stelt zich toch de vraag of men niet het gevaar loopt om dubbel werk te verrichten. Het is duidelijk dat het de eerste opdracht van een parlementair is controle uit te oefenen op de uitvoerende macht. Het is evident dat parlementsleden de regeringsdaden moeten beoordelen en controleren.

Ten tweede kent het Vlaams Parlement de procedure van recht van onderzoek om in bepaalde ernstige gevallen, bijvoorbeeld onlangs nog in het dossier van de scheepskredieten, een onderzoekscommissie aan te duiden wanneer het parlement van oordeel is dat in een groot dossier bepaalde diepgaande of aanvullende studies nodig zijn.

Een derde element is dat naast de mogelijkheid om onderzoekscommissie op te starten ook beroep kan worden gedaan op de Subcommissie van Financiën en Begroting die dan rapporteert aan de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting.

Deze spreker stelt zich dan ook de vraag wat deze procedure nog toevoegt aan de bestaande wettelijke en reglementaire mogelijkheden. De heer Johan Weyts denkt dat de schotten tussen het ene en het andere wel heel dunnetjes zijn.

B.2.5. Repliek van de heer Marc van den Abeelen, indiener

De heer Marc van den Abeelen weerlegt een deel van de geuite kritiek. De controlemogelijkheden opgesomd door de heer Johan Weyts hebben allen een ex post karakter. Het zijn allemaal zaken na de koffie. Wat eigenlijk is vastgesteld in het kader van de bespreking van het rapport over de verdieping van de Westerschelde is dat het parlement veel te laat in kennis is gesteld van een aantal feiten.

Het rapport over de verdieping van de Westerschelde is eigenlijk een vingerwijzing geweest van zowel het Belgische Rekenhof als door de Nederlandse Rekenkamer. Indien het Vlaams Parlement over een dergelijke procedure had beschikt en de verdieping van de Westerschelde was aangewezen als groot project dan waren de conclusies van het rapport niet zo een verrassing geweest. Het dossier Verdieping van de Westerschelde heeft de geesten doen rijpen. Dit voorstel van decreet geeft aan het parlement de mogelijkheid om ex ante en gedurende de voortschrijding van een project over rapportage te beschikken daar waar de controle van het Rekenhof ex post gebeurt.

B.2.6. Tweede tussenkomst van de heer André Denys

De spreker meent vast te stellen dat er geen meningsverschillen is de voorgestelde werkwijze maar wel over welke projecten die onder deze nieuwe procedure kunnen thuishoren. De aangekondigde grote infrastructuurwerken rond Antwerpen vormen de aanleiding voor dit voorstel.

De commissievoorzitter stelt in de toelichting bij het voorstel van decreet voor om het Nederlandse model te volgen dat verder reikt dan alleen maar infrastructuurwerken. De spreker citeert in de toelichting : niet alleen grote infrastructuurwerken maar ook grote reorganisaties binnen de Vlaamse overheidsdiensten, privatiseringen, decreetswijzigingen of nieuwe decreten met bestuurlijke of or-

ganisatorische consequenties, enz. Dat lijkt de heer André Denys in alle eerlijkheid een lovenswaardig maar misschien te ambitieus streefdoel.

Een voorbeeld : de Vlaamse regering werkt momenteel aan zijn bestuurlijke hervorming. Indien dit voorstel van decreet zou worden aangenomen en de geplande bestuurlijke hervorming van de Vlaamse overheid wordt als groot project aangegeven dan zouden ex ante en ex post alle gevolgen van deze hervorming de procedure moeten doorlopen. De spreker vindt dat in alle eerlijkheid te vergaand en eigenlijk niet in overeenstemming met de eerste bekommernis die er volgens de spreker in bestond om de grote infrastructuurwerken – ook diegene via de PPS-formule – op te volgen. Als dat zou kunnen, zijn we een stap vooruit.

De heer André Denys heeft ook vragen bij de definitie van het begrip “groot project” (artikel 2) : “een geheel van niet-routinematige en in de tijd beperkte activiteiten waarvoor de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest of een Vlaamse openbare instelling geheel of gedeeltelijk verantwoordelijkheid draagt en die substantiële financiële consequenties of grote uitvoeringsrisico’s inhouden”. Zo zal het begrip Vlaamse openbare instelling verdwijnen na de bestuurlijke hervorming beter bestuurlijk beleid. Is het begrip Vlaamse Gemeenschap en Vlaams Gewest niet voldoende om ook bijvoorbeeld grote infrastructuurwerken die door een VOI uitgeoefend worden, juridisch te dekken ? Met andere woorden is het noodzakelijk de term “Vlaamse openbare instelling” te vermelden ?

Wat artikel 3 betreft, vraagt de spreker zich af of het aanwijzen van grote projecten kan laten laten afhangen van een meerderheids- of een minderheidssituatie. De spreker heeft dit liever niet. De spreker zou liever zien inschrijven dat de grote infrastructuurwerken automatisch tot groot project worden verklaard en het daarbij houden.

B.2.7. Tweede tussenkomst van de heer Eric Van Rompuy

De heer Eric Van Rompuy meent dat het parlement zich altijd bij meerderheid moet uitspreken. Anders is een parlement niet werkzaam.

De heer Eric Van Rompuy vreest dat het een soort techniek kan worden wordt om bepaalde VOI's verdacht te maken. De spreker vreest dat het moment waarop wordt beslist om een groot project aan te wijzen vrijwel nooit neutraal zal zijn en de gecontroleerde in een lastig zoniet verdacht parket

kan brengen zeker als dit tijdens een de afwikkeling van een project gebeurt.

Verder is de heer Eric Van Rompuy van mening dat er ten aanzien van de VOI's andere controlemechanismes zijn. Het valt niet uit te sluiten dat de discussies ook zullen draaien rond de beheersovereenkomsten van de VOI's en de verantwoordelijkheden van de VOI's. Het mag geen mechanisme worden waardoor het parlement in die stadia tussenkomen. De spreker geeft een voorbeeld om zijn woorden kracht bij te zetten. Sabena werkt met een beheersovereenkomst, en doet binnen het kader van de beheersovereenkomst een aantal investeringen. Zo heeft Sabena zwaar in de aankoop van vloot geïnvesteerd. Uiteindelijk heeft dat mee geleid tot een zwaar financieel deficit. Is het de bedoeling dat wanneer het Vlaams Parlement op een gegeven moment aanvoelt dat er bepaalde investeringen gebeuren waarvan men zich kan afvragen of die wel verstandig zijn voor de financiële draagkracht van die instelling men deze procedure zou opstarten. Hij gelooft niet dat het de bedoeling kan zijn want zoniet zit men in de discussie ook over de beheersovereenkomst, wat een heel andere juridisch procedure is en voert men een nieuwe vorm van controle in.

De heer Eric Van Rompuy heeft het altijd zo begrepen dat het eigenlijk gaat over een aantal infrastructuurprojecten van de Vlaamse overheid die hun budget overschrijden en waarbij de vraag moet worden gesteld waarom kennen zij een budgetoverschrijding en met hoeveel zal het oorspronkelijk budget worden overschreden ? De spreker wenst het decreet toch echt te willen beperken tot infrastructuurprojecten want anders gaan we ook in een andere discussie terechtkomen over de VOI's. De spreker vermoedt dat deze Vlaamse regering wat de aangekondigde EVA's en IVA's betreft ook zal werken met beheersovereenkomsten en dat terzake de grote lijnen intact zullen blijven.

De heer Eric Van Rompuy pleit om de procedure te beperken tot de grote infrastructuurprojecten en niet in een Gimvindus-scenario terecht te komen waar het parlement de verschillende domeinen waarin Gimvindus actief is, altijd maar weer opnieuw heeft doorgelicht.

De spreker pleit ervoor, bij wijze van experiment, te beginnen met de opvolging van enkele grote infrastructuurprojecten, daarna te evalueren en de bevoegdheidssfeer misschien verder uit te breiden. In het huidige voorstel kan het ook gaan over de toepassing van bepaalde decreten.

Verder dreigt het gevaar dat men vanuit de oppositie er een instrument van inziet om bepaalde elementen van het beleid systematisch te verstoren. De spreker is er geen voorstander om op die manier de instellingen verdacht te maken. Neem nu de discussie over het Deurganckdok. Ook privé-partners hebben daarin geïnvesteerd. Door het opstarten van deze procedure, gaat men dan een verdachtmakingssfeer creëren. We zijn een politiek orgaan, we moeten zien dat van deze nieuwe procedure geen politiek misbruik kan gemaakt worden, dat continuïteit van het beleid wordt gegarandeerd.

B.2.8. Repliek van de heer Marc van den Abeelen, indiener

De heer Marc van den Abeelen formuleert twee opmerkingen. Het is nooit de bedoeling geweest om verdachtmakingen te maken omdat trouwens het voorstel tot aanwijzing van een project ook ex ante kan ingebracht worden. Wat de VOI's betreft, deze zijn opgenomen in het voorstel met de bedoeling de PPS-dossiers te kunnen opvolgen.

B.2.9. Tweede tussenkomst van de heer Johan Weyts

De heer Johan Weyts vreest nog altijd dat het Vlaams Parlement een dubbele activiteit zal ontwikkelen naast hetgeen principieel de kerntaak van een parlement is, namelijk de controle op de uitvoerende macht. De spreker meent dat toch voldoende voorbeelden kunnen worden geven waarbij het parlement, in ieder geval het Vlaams Parlement, voldoende aandacht heeft voor de grote dossiers beheerd door de uitvoerende macht. Het gevaar is niet denkbeeldig dat we zullen verzinken in een soort heksenjacht en ons wentelen in verdachtmakingen.

Als het Vlaams Parlement zich zal moeten bezighouden met in voorbereiding zijnde grote projecten dan komt het parlement toch zeer dicht in het vaarwater van hetgeen dan weer specifiek de opdracht is van de bevoegde minister. De spreker vindt dat het principe moet worden aanvaard dat de controle gebeurd in de bevoegde commissies. In uitzonderlijke omstandigheden kan een onderzoekscommissie worden opgericht.

B.2.10. Repliek van de heer Marc van den Abeelen, indiener

De indiener begrijpt uit de interventie van de heer Johan Weyts dat het Vlaams Parlement eigenlijk geen bijkomend controle-instrument nodig heeft. De stelling van de heer Johan Weyts gaat in tegen

wat tijdens de bespreking van het rapport over de verdieping van de Westerschelde in de deze commissie verwoord werd, namelijk dat een parlementair instrument ontbrak om dit soort problemen sneller te detecteren. Bovendien heeft dit voorstel als enig doel preventief te werken wat met de huidige middelen eigenlijk niet kan. Het preventieve karakter van de opvolging moet net verdachtmakingen vermijden. Door de opvolging ab initio te organiseren is het parlement beter geïnformeerd dan wanneer men de zaak doorlicht 2 à 3 jaar na de feiten en alleen maar kan vaststellen dat er iets verkeerd is gelopen. De toegevoegde waarde daarvan is toch minder groot. Een ander argument voor een preventieve opvolging is dat het sommige beslissingnemers beschermt tegen zichzelf.

B.2.11. Tussenkomst van de heer Lucien Suykens

De heer Lucien Suykens wil zich volledig aansluiten bij de woorden van de commissievoorzitter. Men mag uit het voorliggende voorstel toch niet afleiden dat de indieners ervan uitgaan dat er gesjoemeld en gefraudeerd wordt en dat de aanduiding tot groot project een signaal is om een dossier en de bevoegde beleidsverantwoordelijken verdacht te maken. Het lijkt deze spreker echt wel verstandig dat het parlement op voorhand over de goede informatie beschikt.

Het argument dat we toch de ex post controle van het Rekenhof hebben is terecht, maar de spreker kan zich niet van de indruk ontdoen dat de verslagen van het Rekenhof minder dik zouden zijn moest er meer preventieve parlementaire opvolging gebeuren.

B.2.12. Verdere replieken

De heer Johan Weyts blijft van oordeel dat een preventieve opvolging door het parlement neerkomt op de betutteling van de uitvoerende macht.

De heer Marc van den Abeelen wijst erop dat de grootste problemen bij een project in de plannings- en aanvangsfase van het project zitten. Dan gebeuren de grote fouten met de grootste financiële gevolgen.

De heer André Denys wenst niet te interfereren in de werking van de Vlaamse regering.

De heer Marc van den Abeelen wijst erop dat wanneer er privé-partners in het spel zijn men kan overgaan tot een non-disclosure agreement zoals bij de GIMV-beursoperatie is afgesproken.

De heer *Eric Van Rompuy* herinnert eraan dat de heer Karel De Gucht hem in zijn toenmalige functie van minister van Economie kapittelde wat betreft het dossier van de scheepskredieten omdat hij zich hield aan een aantal afspraken om bepaalde informatie niet vrij te geven. Deze spreker blijft aanbevelen om de opvolging te beperken tot de uitvoering van bepaalde projecten.

B.2.13. Tussenkoms van de heer minister-president

De minister-president stelt vooreerst dat hij dit voorstel van decreet zal voorleggen aan de Vlaamse regering om het standpunt dienaangaande van de Vlaamse regering te bepalen.

Verder stelt de minister-president dat het toekomt aan het Vlaams Parlement te bepalen hoe het zijn controletaak invult. Wat wordt voorgesteld is eigenlijk een procedure tussen de controle van een vakcommissie en een onderzoekscommissie in.

Wat de definitie betreft zou de minister-president er voor pleiten vooral grote infrastructuurprojecten aan te wijzen.

Wat het voorstel betreft om van bij de aanvang van een project deze procedure op te starten pleit de minister-president ervoor dat dit de bestaande procedures niet mag verzwaren.

Aangezien in de definitie van wat een groot project kan zijn ook de Vlaamse openbare instellingen – die in de toekomst EVA's en IVA's zullen heten – worden opgenomen, leidt de minister-president af uit de tekst dat men het geheel van de Vlaamse overheid wil bestrijken met inbegrip van de toekomstige PPS-projecten. Het is duidelijk dat wanneer privé-partners betrokken partij zijn men zeer omzichtig zal moeten omspringen met het vrijgeven van informatie. Hierover zullen duidelijke afspraken moeten worden gemaakt en nog preciseringen zullen moeten worden aangebracht. Bij de reorganisatie van de Vlaamse overheid wordt uitgegaan van een herstel van het primaat van de politiek. Sommige VOI's waren soms te onafhankelijk.

De minister-president concludeert dat de Vlaamse regering het eens is met het basisprincipe van het voorstel van decreet maar dat preciseringen nodig zijn :

- wat moet precies worden getoetst, in welke mate is de bijlage bij het voorstel van decreet volledig ?

- wat is het eindpunt van de parlementaire procedure ?
- is het voorstel van decreet niet in strijd met de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit ?

De heer *André Denys* is het eens met de stellingen van de minister-president. Hij stelt voor vooral de grote infrastructuurwerken te bekijken en op te letten met interferenties in de beheersovereenkomsten met de Vlaamse openbare instellingen.

B.3. Bespreking op 11 en 25 oktober 2001

B.3.1. Inleiding : nieuwe discussieteksten

De heer Marc van den Abeelen, indiener van het voorstel van decreet, heeft vanaf de tweede bespreking (11 oktober 2001) 2 verschillende discussieteksten voorgelegd aan de Commissie. Indien deze teksten gunstig zouden onthaald worden door de commissieleden, neemt de indiener zich voor de nodige amendementen in te dienen om het voorstel van decreet aan te passen.

Deze discussieteksten wijken op de volgende punten af van het voorstel van decreet :

discussietekst 1 (ingediend ter voorbereiding van de commissievergadering van 11 oktober 2001)

- de introductie van een globaal risicobeheerssysteem binnen de ganse Vlaamse overheid met in begrip van de Vlaamse openbare instellingen ;
- dit risicobeheerssysteem bevat 3 fasen :
 - de fase van de risico-inschatting : de identificatie, de prioritisering en de classificatie van de potentiële risico's ;
 - de fase van de risicobeheersing : de preventieve acties, de bepaling van en de beheersing van de potentiële, residuaire risico's, de identificatie en de inschatting van de controle-effectiviteit ;
 - de fase van de monitoring : de continue aanpassing aan de veranderende omgeving en de bijstelling in functie van de gedetecteerde problemen ;
- de introductie van een overgangperiode van 1 jaar, waarbij de Vlaamse regering een voldoende lange overgangperiode verkrijgt voor de voorbereiding van haar planmatige aanpak, die

afloopt met de implementatie van de bestuurlijke reorganisatie van de Vlaamse overheid. Na de overgangsperiode rapporteert de Vlaamse regering jaarlijks over de risicomonitoring ;

- het Vlaams Parlement beslist – eenmaal een groot project aangewezen – wanneer de periodieke rapportering door de Vlaamse regering mag stoppen.

discussietekst 2 (ingediend ter voorbereiding van de commissievergadering van 25 oktober 2001)

in vergelijking met het voorstel van decreet en de eerste discussietekst wijkt de tweede discussietekst op 2 aspecten af :

- de introductie van een globaal risicobeheerssysteem binnen de Vlaamse overheid wordt beperkt tot infrastructuurprojecten ;
- de mogelijkheid tot het aanwijzen van grote projecten door het Vlaams Parlement wordt beperkt tot infrastructuurprojecten.

Uiteindelijk zal de introductie van de eerste discussietekst, beperkt zoals opgenomen in de tweede discussietekst, in het voorstel van decreet leiden tot het voorstel van decreet van de heren Marc van den Abeelen, Johan De Roo, Robert Voorhamme, Ludo Sannen, Etienne Van Vaerenbergh en André Denys houdende controle op grote infrastructuurprojecten ((*Parl. St. VI. Parl.*, 2001-02, nr. 1099/1).

B.3.2. Algemene bespreking van de discussieteksten

De heer *Ludo Sannen* vraagt of hij het goed begrijpt dat de eerste discussietekst veel ruimer is dan het voorliggende ontwerp. Hij haalt het voorbeeld van het Deurganckdok aan. De risico's verbonden aan het Deurganckdok, die nu een grote financiële impact blijken te hebben, komen volgens de spreker niet voor bij de informatievoorziening in bijlage 1 van het voorstel van decreet. Deze risico's hebben te maken met procedures. Dit staat niet in het ontwerp. De eerste discussietekst is volgens de spreker veel ruimer.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt met een voorbeeld. De bouwvergunning voor de Antwerpse Leien in Antwerpen werd toegekend. Het betreft een investering van 60 miljoen euro. De aanbesteding is eigenlijk te vroeg georganiseerd. In principe mag ze immers pas worden georganiseerd wanneer er een vergunning is. De vergunning wordt betwist. Er is een verzoek tot schorsing bij de Raad van State ingediend. Met minister Steve Stevaert werd

overeengekomen dat de werken niet gegund worden vooraleer er duidelijkheid bestaat over de bouwvergunning. Zo niet, kunnen er schadeclaims komen. Dit zit vervat in de risico-inschatting. Deze controle wordt door het Rekenhof nooit gedaan.

De heer *Marc van den Abeelen* merkt op dat het Rekenhof in het 8ste Boek van het Rekenhof 1996 (*Parl. St. VI. Parl.*, 1996-97, nr. 11/1) in het artikel "De Vlaamse openbare instellingen : juridisch kader, financieel belang en audit van het controlesysteem" wel zeer duidelijk aanbeveelt dat het parlement een systeem zou moeten ontwikkelen voor risicobeheer.

De heer *Lucien Suykens* poneert dat de opmerkingen van het Rekenhof die in deze commissie worden behandeld, altijd op hetzelfde neerkomen. Het Rekenhof stelt de problemen ex post vast. Daarom geeft het Rekenhof het parlement de raad om een betere controle uit te oefenen. De spreker haalt als voorbeeld de SWAP-affaire aan die op federaal vlak plaats vond. Ook hier vond geen risicobeheer plaats.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* merkt op dat er op Vlaams niveau reeds langer een vorm van risicobeheer in het financieel beheer wordt toegepast.

De heer *Marc van den Abeelen* merkt op dat hij samen met de heer *Lucien Suykens* zeer kritisch stond tegenover de "SWAP-praktijken" van voormalig federaal minister Philippe Maystadt. Er werd in de nasleep daarvan door het Vlaams Parlement toen inderdaad vastgesteld dat voormalig minister Wivina Demeester wel aan risicobeheer deed.

De heer *André Denys* vindt het vanzelfsprekend dat, wanneer de regering zeer belangrijke beslissingen neemt, de risico's worden ingecalculeerd.

De heer *Ludo Sannen* stelt dat dat voor het Deurganckdok niet evident is.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat het Deurganckdok inderdaad een minder goed voorbeeld is omdat de gunning niet is gebeurd zoals bijvoorbeeld bij de Antwerpse Leien waar de Vlaamse overheid de opdracht gunt.

De heer *André Denys* stelt dat er vroeger vaak over doelmatigheidsanalyse werd gesproken. Volgens de spreker is het voor het parlement zeer interessant om te weten of de middelen doeltreffend en doelmatig zijn besteed.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* wijst erop dat de doelmatigheidsanalyse iets totaal anders is. Men gaat dan na of de besteding van de middelen efficiënt is, dan wel of het veel te veel kost. Waar het hier over gaat, heeft niets met doelmatigheidsanalyse te maken. Men kan zelfs aan risicobeheer doen zonder doelmatig te zijn.

De heer *Roland Van Goethem* denkt dat het debat op een verkeerd spoor zit. Hier gaat het meer om een doelmatigheidsanalyse, met name bereikt de expansiesteun zijn doel. Wat men wel beoogt, is een risicobeheersing. Men wil weten welke risico's het opstarten van bepaalde projecten inhoudt.

De heer *Ludo Sannen* stelt niet de doelmatigheid van de expansiesteun te beogen, maar wel de financiële risico's die met de expansiesteun kunnen gepaard gaan.

De heer *Johan De Roo* stelt dat een systeem daartegen bestand moet zijn. Hij haalt het voorbeeld van de bouwpremies aan. Wanneer wordt bepaald dat iedereen die aan bepaalde voorwaarden voldoet recht heeft op een bouwpremie en vandaag zijn er dat 100 en over vijf jaar 5000, dan moet het systeem daartegen bestand zijn. De begroting moet dan worden aangepast. De expansiesteun is een heel slecht voorbeeld.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt dat men bij dit voorbeeld gekneld zit tussen enerzijds de begrotingsimperatieven en anderzijds het risicobeheer. Dit is een budgettaire analyse die men moet maken. Men weet dat dit zich kan voordoen, zeker bij goede conjunctuur. Men moet dan volgen met middelen. Als men niet bereid is om extra middelen op tafel te leggen, dan moet men het systeem wijzigen, en gaan naar een enveloppefinanciering.

De heer *Ludo Sannen* vraagt waarom hij als parlements lid niet kan vragen dat bij de invoering van bijvoorbeeld de expansiesteun of studiebeurzen, de risico's worden berekend. Waarom gaat dat wel op voor bijvoorbeeld de zorgverzekering? De spreker werpt ook op dat men op voorhand beter alle risico's van de politiehervorming had moeten inschatten.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* stelt zich nog niet te willen uitspreken over de vraag of men de regeling beter beperkt tot grote infrastructuurwerken, dan wel opteert voor een ruimere regeling. In het systeem zijn er drie belangrijke elementen te onderscheiden:

- Het eerste element is de opmaak van de begroting. Het voorbeeld van de expansiesteun situeert zich gedeeltelijk hier. Het budget moet in overeenstemming zijn met de beleidsmaatregelen die men wil nemen.
- Een tweede element is de doelmatigheidsanalyse en -controle.
- Een derde element is het risicobeheer bij grote werken. Hier rijst de vraag of men de regeling moet beperken tot louter grote infrastructuurwerken. De spreker is het ermee eens dat de aanleiding voor dit voorstel inderdaad de grote infrastructuurwerken waren. Misschien kan men in de tekst opnemen dat jaarlijks wordt bepaald wat de grote werken kunnen zijn. Er is iets voor te vinden om de regeling uit te breiden tot grote projecten met een grote impact op het beleid. De spreker wil zich hier evenwel nog niet over uitspreken.

De heer *Marc van den Abeelen* stelt dat men de regeling gemakkelijk breder kan uitwerken, aangezien het finaal het parlement is dat met een meerderheid de grote projecten moet aanduiden.

De heer *André Denys* stelt dat hij als lid van de regering nooit zou aanvaarden dat de regeling verder gaat dan infrastructuurwerken. Het overige zijn beleidsbeslissingen. Er was een specifiek probleem voor de infrastructuurwerken.

De heer *Chris Vandenbroeke* stelt het met de heer André Denys eens te zijn. Elk beleid houdt bepaalde risico's in. De aanzet waren toch de grote infrastructuurwerken.

De heer *Ludo Sannen* vindt dat de heren André Denys en Chris Vandenbroeke gelijk hebben, maar vraagt zich wel af of er een decretale beperking nodig is, aangezien er in het parlement toch een meerderheid nodig is om het instrument van de risicobeheersing al dan niet toe te passen.

De heer *André Denys* vindt dat het aanwijzen van een groot project nooit het voorwerp van discussie tussen meerderheid en minderheid zou mogen vormen.

De heer *Roland Van Goethem* stelt ook voorstander te zijn van een beperking tot grote infrastructuurwerken. Er mogen geen spelletjes tussen meerderheid en oppositie worden gespeeld.

De heer *André Denys* kan zich een decretale procedure inbeelden waardoor grote infrastructuur-

werken die een bepaalde omvang overschrijden automatisch aan de regeling onderworpen zouden worden.

De heer *Marc van den Abeelen* verduidelijkt dat het systeem in Nederland al een tiental jaar bestaat. Er werden daar niet meer dan een twintigtal projecten aangewezen. De regeling is daar niet beperkt tot infrastructuurwerken, maar ruimer opgevat.

De heer *Roland Van Goethem* vraagt of in Nederland reeds projecten aan de regeling werden onderworpen die geen groot infrastructuurwerk zijn ?

De heer *Marc van den Abeelen* antwoordt dat er zo een aantal grote projecten zijn die niet behoren tot de sector Verkeer en Waterstaat (zie ook bijlage 1 bij dit verslag).

De heer *André Denys* vindt dat ook grote infrastructuurwerken die door VOI's of in het kader van PPS worden uitgevoerd, onder de regeling moeten vallen.

De heer *Chris Vandenbroeke* stelt uit de tekst van de indiener af te leiden dat het risicobeheer ambtshalve op alle vormen van PPS van toepassing is, terwijl hij uit het betoog van de heer Denys afleidt dat het moet gaan om vormen van PPS met een bepaalde omvang.

De heer *Marc van den Abeelen* verduidelijkt dat projecten met PPS-financiering per definitie in aanmerking kan komen voor risicobeheer, maar dat het parlement de werken wel nog moet aanduiden.

De heer *André Denys* verduidelijkt dat hij het heeft over fysieke infrastructuurwerken, ook indien de financiering ervan verloopt via PPS of VOI's.

De heer *Marc van den Abeelen* is het hiermee eens maar stelt dat het parlement de werken wel nog met een meerderheid moet kunnen aanwijzen. De werken worden niet automatisch aan de controleprocedure onderworpen.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* stelt dat er zoveel problemen zijn met grote infrastructuurwerken omdat de wetgeving vanuit de verschillende diensten niet op elkaar is afgestemd. Nu is het zo dat er regelgeving afkomstig is van verschillende diensten die thuishoren onder verschillende ministers en die geen rekening houden met effecten op andere regelgeving. Dit is het gevolg van het feit

dat de vorige, de huidige en wellicht ook de toekomstige regering er niet in slagen te komen tot welomlijnde departementen. Bij welomlijnde departementen zouden de bevoegdheden die bij 1 minister thuishoren, ten minste op elkaar afgestemd kunnen worden. Vandaag kennen de verschillende diensten vaak elkaars regelgeving niet eens.

De heer *André Denys* stelt dat de minister-president om deze reden terecht werk wil maken van een kenniscel deregulering, dit onder meer om de regelgeving beter op elkaar af te stemmen.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat de oefening beter bestuurlijk beleid ertoe strekt te komen tot 13 departementen die logisch worden gevormd qua bevoegdheden.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* wijst erop dat men met grote infrastructuurwerken ook risico's loopt omwille van grote hiaten in de bestaande wetgeving. Hier kan wel aan gewerkt worden.

De heer *Ludo Sannen* zou het positief vinden als dit decreet ertoe leidt dat grote projecten langer op voorhand worden gepland. De spreker is het ermee eens dat in Vlaanderen wetgeving en bevoegdheden niet altijd optimaal op elkaar zijn afgestemd.

Minister *Dirk Van Mechelen* wijst erop dat als onder grote projecten wordt verstaan 'een geheel van niet-routinematige en in de tijd beperkte activiteiten', de outsourcing van informatica door de Vlaamse regering buiten de regeling zou vallen. De outsourcing is wel niet-routinematig, maar is niet in de tijd beperkt. Het gaat hier om een fundamentele beslissing. Het dossier zou volgens de spreker echter wel in aanmerking moeten kunnen komen voor risicoanalyse.

De heer *André Denys* stelt dat dit inderdaad een goed voorbeeld is van iets wat ruimer is dan infrastructuurwerken.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* stelt dat men zeer ver gaat als men de regeling ook voor dergelijke zaken van toepassing maakt. Ze haalt het voorbeeld aan van de outsourcing van de inning van het kijk- en luistergeld. Na vijf jaar wordt de belasting echter afgeschaft door de politiek, waardoor 114 werknemers hun job verliezen. Dit risicobeheer kan niet op voorhand worden ingeschat.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt dat ook aan Aquafin een zeer belangrijke opdracht werd gegeven. Dit is een eindigende opdracht. Dat is een pro-

bleem voor Aquafin, maar dat wisten ze van in den beginne.

De heer *Mathieu Boutsen* vraagt wat de impact van het decreet zal zijn. Wat zal er in wezen veranderen ?

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat de Vlaamse administratie zal worden verplicht om deze nieuwe managementtechniek te implementeren, samengevat als 'bezint eer ge begint'.

De heer *Mathieu Boutsen* wijst erop dat dit principe in kleine gemeenten al vrij goed wordt toegepast. Voorts vraagt hij of er geen inventaris kan worden opgesteld van wat is misgelopen en wat kan mislopen.

De heer Marc van den Abeelen stelt dat het niet gaat om het proces van het verleden te maken. Men heeft gewoon vastgesteld dat men op een aantal zaken, zoals de verdieping van de Westerschelde, totaal geen vat heeft. Dit leidde tot enorme meerkosten. Indien men van in den beginne aan risicobeheer had gedaan, had men dit kunnen vermijden. Via het instrument van risicobeheer kan het parlement ingrijpen en de risico's beperken.

De heer *Chris Vandenbroeke* vraagt hoe ver de risicobeheersing gaat. Wat als bijvoorbeeld bij de doortrekking van de A19 blijkt dat de ondergrond dermate slecht is dat de kosten veel hoger liggen dan begroot ?

De heer *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat in dit geval de risicobeheersing onder meer inhoudt dat er wordt gecontroleerd of er voldoende bodemstalen zijn genomen. Risico's zullen er altijd blijven. De bedoeling van een risicoanalyse is vermijden dat er meerkosten ontstaan die hadden kunnen voorkomen worden indien men alles op voorhand beter had doordacht.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* verduidelijkt dat het gaat om inschatting, beheersing en monitoring. Inschatting slaat hier op een studie van de ondergrond.

De heer *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat de inschatting voor het doortrekken van de A19 inhoudt dat er misschien 2000 bodemstalen aan 5.000 frank per stuk worden genomen. Een andere mogelijkheid is dat men het risico op stabiliteitsproblemen kleiner schat dan bijvoorbeeld 20 miljoen frank en geen bodemstalen neemt.

De heer *Ludo Sannen* begrijpt niet waarom de heer André Denys stelde dat hij, als hij deel uitmaakte van de regering, gekant zou zijn tegen een dergelijke opgelegde regeling. Indien de risico's op voorhand worden ingeschat maar toch niet helemaal overeenkomen met de wijze waarop ze ingeschat werden, dan pleit dat de minister vrij. Nu staat de minister echter alleen in voor niet-voorzien risico's. Deze regeling is voor de minister dan ook eerder een ondersteuning dan een bedreiging.

De heer *André Denys* stelt dat het vanzelfsprekend is dat de regering bij belangrijke beslissingen het risico meet.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* stelt het grotendeels met de voorgaande spreker eens te zijn. Het grote verschil tussen corporate governance in de private sector en de publieke sector is dat men bij het maken van beleidskeuzen heel vaak een onvoldoende inschatting maakt om niet met een tekort geconfronteerd te worden. Dit blijkt bijvoorbeeld uit genomen beslissingen die budgettair te laag ingeschat worden. Het gaat hier niet enkel om grote werken, maar ook over andere zaken. De spreker stelt op te merken dat het Rekenhof zich vooral toespitst op dossiers waarvoor men gemakkelijk kan meten in welke mate de overheid zich heeft vergist. Het Rekenhof zou zich ook kunnen toespitsen op materies die met tal van menselijke aspecten te maken hebben, bijvoorbeeld de effecten van bepaalde akkoorden in de sectoren onderwijs of welzijn. De spreker is het hier met de heer Denys eens dat de risico-inschatting gemakkelijker kan worden gemeten op de materiële dossiers dan op de immateriële dossiers.

De heer *André Denys* benadrukt dat het erover gaat dat het parlement controle moet kunnen uitoefenen. De regering neemt een beslissing die aan de begroting een bepaald bedrag kost. Als dat bedrag noemenswaardig wordt overschreden, is er een probleem. Het Vlaams Parlement zou dit moeten kunnen controleren, en hier een voortgangsrapportage van moeten krijgen. Dat was de oorspronkelijke aanzet in het eerste voorstel. De spreker stelt hier nog altijd voorstander van de zijn. Vanzelfsprekend doet de regering aan risicobeheer.

De heer *Ludo Sannen* stelt mevrouw Wivina Demeester-De Meyer niet helemaal te begrijpen. Bij grote infrastructuurwerken (bijvoorbeeld de verdieping van de Westerschelde) gaat het om kosten die niet werden ingeschat. Bij de akkoorden in de sectoren Welzijn of Onderwijs zijn de kosten wel ingeschat. Daar is het de vraag of het politiek verantwoord is om dat bedrag daarvoor vrij te

maken. Bij grote infrastructuurwerken wordt men met bedragen geconfronteerd die de oorspronkelijke raming ver overschrijden, dit zonder dat men terugkan of kan bijsturen.

De heer *Mathieu Boutsen* denkt dat een goede vastlegging van de verantwoordelijkheden een goede aanzet zou zijn om tot een oplossing te komen. Vaak gaat immer achteraf de discussie over wie verantwoordelijk is.

Minister *Dirk Van Mechelen* verduidelijkt dat de uitvoerende en de wetgevende macht elk een onderscheiden opdracht hebben. Het parlement heeft een dubbele functie, enerzijds een wetgevende functie, maar anderzijds ook een controlerende functie op de uitvoerende macht. Dit vertaalt zich bij uitstek in de controle op de begroting en de aanwending van de begroting. Met dit mechanisme neemt het parlement gedeeltelijk de verantwoordelijkheid van de uitvoerende macht over. De minister zou niet liever doen dan het dossier van de Antwerpse Leien aan het parlement voorleggen samen met de risico-inschatting. Wanneer het parlement dan zegt dat de risico's goed zijn ingeschat, en de zaak nadien misloopt, is er sprake van een collectieve verantwoordelijkheid. De risico-inschatting is de verantwoordelijkheid van de uitvoerende macht. De regering rapporteert over hoe de risico's worden ingeschat, hoe ze worden beheerst een gemonitord. In het kader van een transparant beleid legt de regering deze gegevens aan het parlement voor.

De heer *André Denys* repliceert dat het voorstel van decreet hieraan voldoet.

De heer *Ludo Sannen* is het met de minister eens dat men hier komt tot een gedeelde verantwoordelijkheid, die de uitvoerende macht gedeeltelijk ontlast. Logischerwijze moet de regering dit doen, ook zonder dat dit decretaal wordt gevraagd. Bedoeling is echter juist om te komen tot een gedeelde verantwoordelijkheid, dit onder meer omwille van de grote financiële consequenties voor de Vlaamse overheid.

De heer *André Denys* stelt dat in het voorstel van decreet wordt gevraagd dat er een voortgangsrapport wordt opgesteld over de uitvoerbaarheid van het project. Bij een dreigende kostenoverschrijding komt de regering met een tussentijds rapport naar het parlement. Dit is geen risicobeheer, dit is informatie om de controle te kunnen doorvoeren.

De heer *André Denys* meent verder dat risicobeheersing automatisch een taak van de Vlaamse regering is.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* stelt dat dat inderdaad zo is, maar dat de Vlaamse regering dat nu niet doet.

De heer *Marc van den Abeelen* denkt dat de eerste discussietekst een verbetering inhoudt. De verplichting om als Vlaamse regering aan risicobeheer te doen zorgt voor heel wat meer duidelijkheid. De vraag rijst wel nog op welke beleidsdomeinen de regeling van toepassing moet zijn. Maar de introductie van de verplichting voor de Vlaamse regering om aan risicobeheer te doen is duidelijk een verbetering.

De heer *Ludo Sannen* vraagt wat er gebeurd als het parlement in bepaalde gevallen geen gebruik maakt van deze regelgeving, en nadien blijkt dat heel wat risico's niet door de Vlaamse regering werden ingeschat. De regering zou dan kunnen opwerpen dat het parlement niet heeft gevraagd om de procedure op te starten. Het kan de minister ook van bepaalde verantwoordelijkheden ontslaan, of hem een uitweg bieden. Hij kan beweren dat ook het parlement niet vermoedde dat er zoveel risico's voorhanden waren, omdat het parlement anders wel zou hebben gevraagd dat de procedure werd gestart. Indien het parlement de verantwoordelijkheid niet heeft opgenomen, is het moeilijk om aan de regering te zeggen dat ze de verantwoordelijkheid had moeten opnemen. Het feit dat parlement en regering samen de verantwoordelijkheid willen opnemen, betekent ook dat ze samen in de fout gaan wanneer de verantwoordelijkheid niet wordt opgenomen.

De heer *Roland Van Goethem* stelt dat men dan strengere criteria moet bepalen waaraan een project moet beantwoorden om onder de regeling te vallen.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* vindt dat in feite de regering voor elke beslissing die zij neemt aan risicobeheer zou moeten doen. Het grootste probleem is de vraag wie hiervoor bevoegd is. Steeds moet de minister bevoegd voor Financiën en Begroting opboksen tegen alle andere ministers, dit omdat de vakministers enkel geïnteresseerd zijn in hun eigen bevoegdheidsdomein en geen aandacht hebben voor de kostprijs van hun initiatieven. Dit is steeds een strijd van één tegen allen. Wanneer risicobeheer verplicht wordt, zullen de verschillende departementen ten minste verplicht worden om van in den beginne aandacht te hebben voor het kostenplaatje van initiatieven.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt het eens te zijn met de stellingen van mevrouw Wivina Demeester.

De heer *Lucien Suykens* pleit voor een nieuwe tekst. Indien men het voorstel beperkt tot grote infrastructuurwerken, zullen een aantal zeer belangrijke grote projecten buiten de regeling vallen. Zo zou men nooit aan risicobeheer kunnen doen rond een dossier als dat van de scheepskredieten.

Minister *Dirk Van Mechelen* is het eens met de heer *Lucien Suykens*. Ook het hele aankoopbeleid zou buiten de regeling vallen (bijvoorbeeld de recente beslissing van De Lijn om 47 trams aan te kopen).

De heer *André Denys* merkt op dat niets de regering tegenhoudt om aan risicobeheer te doen. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat het parlement elke aankoop moet controleren ?

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* verduidelijkt dat men aan de regering het risicobeheer oplegt. Dit is een zeer goed instrument voor de minister bevoegd voor Financiën en Begroting.

De heer *Ludo Sannen* merkt op dat het risicobeheer dat de regering toepast, veel ruimer moet zijn dan het risicobeheer dat het parlement vraagt.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* is het ermee eens dat het risicobeheer deel moet uitmaken van de werkcultuur van de regering.

De heer *André Denys* wijst erop dat hoe ruimer de regeling wordt geformuleerd en hoe verder men afdwaaft van het oorspronkelijk voorstel, hoe minder controle het parlement zal uitoefenen.

De heer *Lucien Suykens* merkt op dat de regering meermaals geen rekening houdt met Europese richtlijnen, en daardoor schadeclaims moet betalen. De spreker stelt dat men dit met een dergelijke regeling kan vermijden, omdat de regering dan verplicht wordt met dergelijke risico's rekening te houden.

De heer *Ludo Sannen* benadrukt dat de regering het risicobeheer enkel zal moeten toepassen voor die grote projecten die door het parlement worden aangeduid. Hij wil voorkomen dat de regering, wanneer er iets fout loopt, zal zeggen dat er door het parlement geen risicobeheer werd gevraagd.

De heer *Marc van den Abeelen* merkt op dat de regering steeds de plicht heeft om de beheersrisico's in te schatten. Deze regeling bevat enkel een extra

instrument, waardoor de regering de hete adem in de nek voelt. De regering moet altijd aan risicobeheer doen, want het risico bestaat altijd dat het parlement het vraagt.

De heer *Chris Vandenbroeke* vindt dat de inbreng van de risicoanalyse in de nieuwe tekst een verrijkend element is. Als men de toepasbaarheid van de regeling niet kan beperken, zal de regeling ontsponren.

De heer *André Denys* stelt voor om de eerste discussietekst als werktekst te kiezen, en op basis daarvan de bespreking tijdens een volgende vergadering voort te zetten. Hij is voorstander van een voorstel dat bepaalde beperkingen bevat.

Minister *Dirk Van Mechelen* vraagt of het zo is dat de minister bevoegd voor Financiën en Begroting de bevoegde vakminister flankeert wanneer de bevoegde vakminister zich verantwoordt in deze commissie over bijvoorbeeld de risicoanalyse van bijvoorbeeld het Deurganckdok ?

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* stelt dat hier een zeer belangrijk element wordt aangehaald. Het is inderdaad een zeer belangrijke vraag of de risicoanalyse moet worden gemaakt door de minister bevoegd voor Financiën en Begroting dan wel door de bevoegde vakminister.

De heer *Ludo Sannen* vindt het vanzelfsprekend dat de risicoanalyse door de bevoegde vakminister wordt gemaakt.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt dat het aan de minister bevoegd voor Financiën en Begroting enkel toekomt om de risicoanalyse te superviseren.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* merkt op dat dit dan wel goed moet worden omschreven. Zo niet, zal het risicobeheer niet gebeuren. Het zijn dan immers de verschillende departementen die het risicobeheer moeten uitvoeren. De spreker weet uit ervaring dat de departementen niet echt geïnteresseerd zijn in de kostprijs. Vaak zijn ook de berekeningen van de departementen onvoldoende juist.

Minister *Dirk Van Mechelen* is het eens met mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer*. Hij is van mening dat wanneer een vakminister zich in de commissie voor Financiën en Begroting zal moeten komen verantwoorden, geflankeerd door de minister bevoegd voor Financiën en Begroting, hij ook zijn departement zal aansporen om op de financiële risico's te letten. Zijn politieke verantwoordelijk-

heid ten aanzien van deze commissie wordt immers groter.

De heer *Mathieu Boutsen* stelt dat hiermee zijn stelling wordt beaamd, met name dat de kern van het probleem erin bestaat dat de verantwoordelijkheden worden vastgelegd. De controle zal dan veel beter verlopen.

De heer *Ludo Sannen* vraagt of dit dan in het Reglement moet worden opgenomen. Als het risicobeheer de verantwoordelijkheid is van de vakminister, zullen er ook voortdurend gemengde commissies moeten worden georganiseerd.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* merkt op dat het stemmen van de hele begroting in de commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting tot gevolg heeft dat de bevoegde vakminister in commissie vaak beweert dat de kostprijs niet zijn verantwoordelijkheid is, maar die van de minister bevoegd voor Financiën en Begroting.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* vraagt dat dan wel in de tekst duidelijk wordt ingeschreven dat de vakministers verantwoordelijk zijn voor het risicobeheer.

Andere leden merken op dat dit in het Reglement moet worden ingeschreven.

Sommige leden merken op dat men dit niet in het voorstel van decreet kan inschrijven. Men kan enkel opnemen dat de Vlaamse regering een risicobeheer moet uitvoeren. De regering beslist immers zelf hoe ze zich intern organiseert.

B.3.3. Intrekking van het voorstel van decreet

Minister *Dirk Van Mechelen* is van mening dat het voornemen van een aantal commissieleden om de discussieteksten te vertalen in amendementen op het voorstel van decreet procedureel niet kan, omdat men volgens de minister geen memorie van toelichting kan amenderen. Bovendien wenst de minister deze eventuele amendementen eerst nog aan de Vlaamse regering voor te leggen. Hij kan dus momenteel geen standpunt innemen.

De indiener stelt hierop voor het voorliggende voorstel van decreet in te trekken, de voorgenomen amendementen erin te verwerken en een nieuw voorstel van decreet in te dienen.

C. HET VOORSTEL VAN DECREET VAN DE HEREN MARC VAN DEN ABEELLEN, JOHAN DE ROO, ROBERT VOORHAMME, LUDO SANNEN, ETIENNE VAN VARENBERGH EN ANDRÉ DENYS HOUDENDE CONTROLE OP GROTE INFRASTRUCTUURPROJECTEN (PARL. ST. VL. PARL., 2001-02, NR. 1099/1).

C.1. Inleiding door de heer Marc van den Abeelen, mede-indiener van het voorstel van decreet

Het Vlaams Parlement erkent, en juicht ook toe, dat de Vlaamse regering opteert voor het toekennen van meer operationele verantwoordelijkheid aan afgezonderde en aanspreekbare diensten. De afbouw van de regelmatigheidscontrole en de omvorming naar performantiecontrole wordt, mede door het Parlement en zijn controleorgaan, het Rekenhof, gestimuleerd.

Grote responsabilisering en rechtstreekse aanspreekbaarheid houdt echter ook in dat de risicobeheersing van veel groter belang wordt. Terwijl in het verleden controles vaak zo verlamd waren dat zij elk verstrekkend initiatief, maar ook elk mogelijk risico, inperkten, is dat op dit moment en zeker in de toekomst veel minder het geval.

Zonder een adequaat risicomanagement, te voeren door de Vlaamse overheid, dreigt het Vlaams Parlement voor voldongen feiten komen te staan. Risico's leiden met een statistische zekerheid tot schade : financiële schade, reputatieschade, maatschappij schade, enzovoort. In dergelijke gevallen moet het parlement telkens de gevolgen opvangen : niet alleen de negatieve perceptie van de bevolking over het falende overheidsmanagement, maar ook en vooral de financiële schade. Grote schadegevallen kunnen zo de budgettaire prioriteiten die het parlement vooropzet, in het gedrang brengen. Heroverweging van prioriteiten ten gevolge van een falend risicobeheer is een aangelegenheid die dan ook te allen prijze moet worden vermeden.

Risicobeheer komt binnen vele grote organisaties thans tot rijpheid. In sommige landen, zoals Groot-Brittannië, is het recent zelfs opgelegd aan grote ondernemingen in het kader van de "corporate governance"-principes. Deze wetgeving – de Turnbull wetgeving – wordt als toonaangevend beschouwd in Europa.

De Vlaamse overheid is ook een dergelijke grote organisatie. Wettelijke bepalingen in die zin vallen voor ondernemingen weliswaar niet onder de bevoegdheid van het Vlaams Parlement, maar dat is wel het geval voor de Vlaamse overheidsdiensten.

Bovendien is de Vlaamse overheid rechtstreeks en onrechtstreeks betrokken bij grote infrastructuurwerken.

Ofschoon ook in andere segmenten van het overheidsoptreden ernstige risico's kunnen optreden, zijn die ofwel veeleer zuiver intern-organisatorisch (zoals de outsourcing van de informatica), ofwel veeleer evolutief (wat de verantwoordelijkheidsafbakening bemoeilijkt). Infrastructuuropbouw daarentegen gebeurt meer schoksgewijs en heeft bij een minder goede gang van zaken een zichtbaar negatief effect op de omgeving. De beelden van eenzame bruggen zonder aansluitingswegen in een leeg landschap zullen nog lang in het collectieve geheugen gegrift zijn.

Met dit decreet beoogt het Vlaams Parlement dat de Vlaamse overheid een duidelijk risicobeheersplan – met name in de zeer zichtbare infrastructuursector – ontwikkelt. Aan de Vlaamse regering wordt derhalve gevraagd om ervoor te zorgen dat zij op afzienbare termijn een plan voorlegt en dat uitvoert, waarin het risicobeheer op een consistente, volledige en allesomvattende wijze, gecontroleerd wordt ingevoerd voor alle infrastructuurwerken, uitgevoerd door diensten die zij organiseert, die onder haar gezag staan of onder haar toezicht functioneren. Een dergelijk risicobeheer moet alle facetten omvatten : risico-assessment, risicodiagnose, risicovoorkoming, risico-inperking en risicobehandeling. Uiteraard staat het de Vlaamse regering vrij om een risicobeheer in te voeren, ook voor andere segmenten van haar optreden, buiten infrastructuur. Het Parlement wil – ook terwille van zijn toetsingsmogelijkheid (cfr. infra) – echter voorlopig slechts een risicobeheer opleggen inzake infrastructuur. Regelgeving met betrekking tot dat risicobeheer is het eerste onderdeel van dit voorstel van decreet.

Het Vlaams Parlement is ervan overtuigd dat de opgave om een risicomanagementsysteem in te voeren, absoluut noodzakelijk is, maar gelijktijdig ook tijdsintensief en veelomvattend, zodat dit onmogelijk op zeer korte termijn realiseerbaar is. Om dit instrument te kunnen testen, zeker in afwachting van zijn volledige implementatie, moet het Vlaams Parlement zich ervan kunnen vergewissen dat de risico's beheersbaar zijn en blijven in concrete aangelegenheden waarvan men redelijkerwij-

ze kan aannemen dat de risico's in verhouding tot de ingezette middelen, groot zijn.

Dergelijke grote risico's doen zich voor bij grote infrastructuurprojecten. Zonder afbreuk te willen doen aan de verantwoordelijkheid van de regering en van de overheidsdiensten, wordt derhalve bij dit voorstel van decreet ook de mogelijkheid geschapen, dat het Vlaams Parlement in het kader van zijn controle-bevoegdheid, bij concrete projecten rechtstreeks nagaat in hoeverre een adequaat projectrisicobeheer geïmplementeerd wordt. Een dergelijke rechtstreekse controle is het tweede onderdeel van dit voorstel van decreet.

Grote projecten worden in dit voorstel van decreet gedefinieerd als in de tijd begrensde activiteiten of operaties, die tot doel hebben een omvangrijke blijvende verandering in het voorzieningenniveau of de organisatie van de overheid tot stand te brengen. Daarbij zou men niet alleen kunnen denken aan grote infrastructuurwerken, maar ook aan privatiseringen, aan decreetwijzigingen of nieuwe decreten met grote bestuurlijke/organisatorische consequenties en aan grote reorganisaties binnen de Vlaamse overheidsdiensten. Toch wil het Vlaams Parlement vermijden dat een te overkoepelende benadering uiteindelijk door zijn omvang tot niets leidt. Bijgevolg zal de mogelijke toetsing enkel gebeuren voor grote infrastructuurprojecten.

De aanwijzing tot groot infrastructuurproject maakt het het Vlaams Parlement mogelijk om een meer intensieve en grondige controle op de daartoe aangewezen projecten uit te voeren dan met de normale controleprocedures mogelijk is. Het doel van de regeling is een weloverwogen besluitvorming over grote projecten en een nauwgezette parlementaire controle op de uitvoering ervan te organiseren. De aanwijzing van een groot project is een signaal van het Vlaams Parlement aan de regering en aan zichzelf dat, buiten de toepassing van de normale controle- en informatieprocedures, een verhoogde waakzaamheid in verband met te verwachten risico's en complicaties gewenst is.

De definitie, in artikel 2, van een groot infrastructuurproject bevat de criteria die bij de aanwijzing van grote projecten cumulatief worden gehanteerd. Een politiek-beleidsmatig oordeel over de risico's en de betekenis van een project blijft altijd nodig : de aanwijzing is nooit een automatisme. De concrete procedureregeling wordt verder uitgewerkt in het Reglement van het Vlaams Parlement.

Het Vlaams Parlement kan in elk stadium van de besluitvorming of de uitvoering tot de aanwijzing

van een groot infrastructuurproject overgaan. Het verdient de voorkeur de aanwijzing in een zo vroeg mogelijk stadium te doen plaatsvinden, aangezien dat de beste waarborgen biedt voor een zo volledig mogelijke informatievoorziening. Projecten die al volledig zijn uitgevoerd, komen niet meer voor aanwijzing in aanmerking.

De informatievoorziening die in de bijlage is opgesomd, is louter indicatief. Via de procedure die in het Reglement van het Vlaams Parlement moet worden vastgelegd, moet voor elke project afzonderlijk worden aangegeven welke informatie en voortgangsrapporten er moeten worden voorgelegd. Er is dus geen automatisme. Voor elk geval apart moet worden nagegaan welke informatie noodzakelijk is voor de parlementaire controle.

C.2. Algemene bespreking

Er worden geen tussenkomsten gehouden tijdens de algemene bespreking.

C.3. Artikelsgewijze bespreking

Artikelen 1 tot 6

Er worden geen opmerkingen geformuleerd bij deze artikelen.

De artikelen 1 tot en met 6 worden eenparig met 9 stemmen goedgekeurd.

C.4. Eindstemming

Het voorstel van decreet van de heren Marc van den Abeelen, Johan De Roo, Robert Voorhamme, Ludo Sannen, Etienne Van Vaerenbergh en André Denys houdende controle op grote infrastructuurprojecten (*Parl. St. VI. Parl.*, 2001-02, nr. 1099/1) wordt eenparig met 9 stemmen aangenomen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Frans DE COCK

Marc VAN DEN ABEELEN

BIJLAGE

Lijst van de door de Nederlandse Tweede Kamer aangewezen grote projecten (bron : Rekenhof)

Naam project	Eerstverantwoordelijke bewindspersoon	Omschrijving	Financieel belang	Kamerstuk-nummer
Planologische kernbeslissing (PKB) Schiphol	Verkeer & Waterstaat	De aanleg van de vijfde start- en landingsbaan voor Schiphol, in combinatie met een aantal aanpassingen in infrastructuur.	€ 6 miljard, € 2,1 miljard t.l.v. Rijk (prijspeil 1998)	23552
Betuweroute	Verkeer & Waterstaat	De bouw van een goederenspoorlijn die loopt van de Maasvlakte tot de Nederlands-Duitse grens bij Zevenaar.	€ 4,5 miljard (prijspeil 2001)	22589
HSL-Zuid	Verkeer & Waterstaat	De aansluiting van Nederland op het net van hogesnelheidslijnen in Europa in zuidelijke richting. Hiertoe wordt een aparte spoorlijn aangelegd. Het project omvat tevens diverse kunstwerken zoals bruggen en viaducten en geluidwerende maatregelen)	€ 5,3 miljard (prijspeil 2001)	22026
HSL-Oost	Verkeer & Waterstaat	Het tot stand brengen van een hoogwaardige, snelle en milieuvriendelijke treinverbinding tussen Schiphol/Amsterdam en de rest van Europa.	Minimaal € 0,5 miljard, maximaal € 4,8 miljard	22026
Deltaplan grote rivieren	Verkeer & Waterstaat	Versnelde aanleg van dijk- en kadeversterkingen.	€ 0,6 miljard	18106
Project Mainportontwikkeling Rotterdam	Verkeer & Waterstaat	Het oplossen van het ruimtetekort in de Rotterdamse haven (aanleg Tweede Maasvlakte), alsmede de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving (diverse projecten in bestaand Rotterdams gebied en een natuurontwikkelingsproject).	Financiële raming nog niet bekend. PKB regelt alleen de ruimtelijke reservering.	24691
Westerscheldetunnel	Verkeer & Waterstaat	De bouw en exploitatie van een tunnel onder de Westerschelde. Voor het gebruik van de tunnel zal tol worden geheven.	€ 728 miljoen (prijspeil 2001)	17741
Rekeningrijden	Verkeer & Waterstaat	Invoering van een regulerende heffing op het gebruik van wegen in de Randstad tijdens de spitsuren.	€ 265 miljoen (prijspeil 1998)	25806
Vervanging F16	Defensie	Het tijdig voorzien in adequate vervanging van de F-16 jachtvliegtuigen van de Nederlandse krijgsmacht. Het gaat niet alleen om de verwerving van jachtvliegtuigen, maar ook om de verwerving van ondersteunende apparatuur, opleidingen en transport.	€ 4,5 miljard (prijspeil 2001)	26488
Oprichting Luchtmobiele brigade	Defensie	Oprichting van en de investeringen voor de luchtmobiele brigade.	€ 1,5 miljard (prijspeil 2001)	22327
Vervanging Pantservoertuigen M577 en YPR	Defensie	De totale vervanging van de ongeveer 1600 stuks pantservoertuigen van het type M577 en YPR.	€ 1,9 miljard (fase 1; prijpspeil 2001), fase 2 (vanaf 2017) nader te bepalen.	26396
Luchtverdedigings- & commandofregatten	Defensie	Bouw van vier luchtverdedigings- en commandofregatten.	€ 1,5 miljard (prijspeil 1999)	25800
Modernisering Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ)	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Reorganisatie van de AWBZ-zorg, omvattende een omslag van een aanbodgestuurd naar een vraaggestuurd zorgstelsel.	€ 133 miljoen (prijspeil 2001)	26631
Modernisering ouderzorg	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Reorganisatie van de ouderenzorg, omvattende een herverdeling van verantwoordelijkheden, overheveling van de financiering van bejaardenoord naar de AWBZ en wijzigingen in eigen bijdrageregelingen.	- (project uitgevoerd binnen reguliere organisatie)	24333
Groepsgrootte en Kwaliteit	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	Verkleining van de groepen in de onderbouw van het basis-onderwijs tot een grootte van 20 leerlingen per groep.	€ 2,9 miljard (prijspeil 2001)	25065
Informatie- en communicatietechnologie (ICT) in het onderwijs	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	De integratie van informatie- en communicatietechnologie in het primair, het voortgezet en het beroepsonderwijs en in de volwasseneneducatie, de lerarenopleidingen en het landbouw-onderwijs.	€ 2 miljard voor de periode 1999-2006 (prijspeil 2002)	25733
Contourennota modernisering rechterlijke organisatie: rechtspraak in de 21 ^e eeuw	Justitie	Reorganisatie van de zittende magistratuur, omvattende instelling van de Raad voor de Rechtspraak, ter bevordering van de maatschappelijke kwaliteit van de rechtspraak.	€ 172 miljoen (prijspeil 2001)	26352
Vorbereiding op en invoering van de Vreemdelingenwet 2000	Vreemdelingenzaken en Integratie	De informatievoorziening over 17 door de Tweede Kamer vastgestelde vraag- en ijkpunten met betrekking tot de asielketen.	- (project uitgevoerd binnen reguliere organisatie)	27557
Structuur Uitvoering Werk en Inkomen (SUWI)	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	De ontvlechting van de bestaande Arbeidsvoorzieningsorganisatie en de vorming van een nieuwe uitvoeringsstructuur voor de arbeidsvoorziening en de sociale zekerheid.	€ 155 miljoen (prijspeil 2002)	26448
C2000	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Bouw van een digitaal radiocommunicatiesysteem voor spraak- en datacommunicatie voor de brandweer, politie, ambulancehulpverleningsdiensten en de Koninklijke marechaussee.	€ 700 miljoen, waarvan € 545 miljoen rijksaandeel (prijspeil 2001)	25124